

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ตามที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำโครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการกระจายงานบางส่วนของภาครัฐไปสู่ภาคเอกชน โดยเปิดโอกาสให้สหกรณ์นอกภาคเกษตรสามารถจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนทำการตรวจสอบบัญชีได้ ตั้งแต่ปี 2536 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ต้องมีทุนดำเนินงานตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป และมีระบบบริหารงานที่ดี เนื่องจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีข้อจำกัดในเรื่องบุคลากรที่ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้มีการตั้งหน่วยงานกำกับและดูแลผู้สอบบัญชีภาคเอกชนขึ้นมา ซึ่งตั้งแต่เริ่มมีการกระจายงานสอบบัญชีสหกรณ์นอกภาคเกษตรในแต่ละปีมีสหกรณ์เข้าร่วมโครงการและใช้บริการของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ได้รับการแต่งตั้งจากนายทะเบียนสหกรณ์ นับเป็นการปฏิบัติงานในนามของนายทะเบียนสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ต้องปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปและตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด โดยให้ครอบคลุมทั้งในด้านการเงินและการบัญชี (Financial Audit) การปฏิบัติการ (Operational Audit) การบริหารงาน (Management Audit) ของสหกรณ์ และให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องปฏิบัติงานสอบบัญชีให้เป็นไปอย่างโปร่งใส ชัดเจน ถูกต้อง และเป็นธรรม อีกทั้งต้องปฏิบัติงานโดยใช้วิจารณญาณของผู้ประกอบวิชาชีพต่อข้อมูลของสหกรณ์ ตลอดจนต้องกำหนดขอบเขตวิธีการตรวจสอบบัญชีให้เหมาะสมรัดกุม

นอกจากนี้ สหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละแห่งมีการเติบโตเพิ่มขึ้นทุกปี มีปริมาณธุรกิจทั้งการให้กู้เงินและการรับฝากเงินเพิ่มมากขึ้น และมีทุนของสหกรณ์เพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นจึงควรที่จะศึกษาถึงปัญหาของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนในการตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือข้อจำกัดในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์กับผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ที่ปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์

ออมทรัพย์ และเพื่อเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาถึงปัญหาของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ ในภาคเหนือ และเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการหาทางแก้ไขปัญหาของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาปัญหา และข้อจำกัดในการปฏิบัติงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ที่ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือ ตามการจัดแบ่งภูมิภาคของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ภาคเหนือ มี 17 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง อุตรดิตถ์ น่าน พิชณุโลก แพร่ สุโขทัย ตาก นครสวรรค์ อุทัยธานี พิษณุโลก กำแพงเพชร และเพชรบูรณ์ ซึ่งมีผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่รับงานตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือจำนวน 26 คน การศึกษารวมถึงความเพียงพอเหมาะสม และ นโยบายในเรื่องระเบียบและวิธีปฏิบัติในด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้กำหนด ตลอดจนทัศนคติของสำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่มีต่อผู้สอบบัญชีภาคเอกชน

วิธีการศึกษาและเก็บข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา มาจาก 2 แหล่งคือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ได้จากการสอบถามผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ที่รับงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือ และสอบถามสำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ได้จากการศึกษาค้นคว้าหนังสือและเอกสารของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ระเบียบประกาศ คำแนะนำ หนังสือเวียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ออมทรัพย์ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้ศึกษาได้ทำการสอบถามผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ที่รับงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือ และสอบถามสำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามมาทำการประมวลผลเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามเป็นแบบ Likert Scale ซึ่งใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับปัญหา/ระดับความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

โดยที่เกณฑ์การแปรผลจะพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งได้กลับไปเป็นค่าระดับดังนี้

ระดับปัญหา/ระดับความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย
มากที่สุด	4.50-5.00
มาก	3.50-4.49
ปานกลาง	2.50-3.49
น้อย	1.50-2.49
น้อยที่สุด	1.00-1.49

นิยามศัพท์

สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในการออมทรัพย์ โดยสมาชิกแต่ละคนออมนายได้ฝากไว้กับสหกรณ์เป็นประจำและสม่ำเสมอในลักษณะการถือหุ้น นอกจากนี้ หากสมาชิกประสบความเดือดร้อนเกี่ยวกับเรื่องการเงิน สหกรณ์ก็สามารถช่วยเหลือสมาชิกได้โดยการให้กู้ยืมเงินทั้งระยะสั้นและระยะยาว

ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน หมายถึง ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีภาคเอกชนไว้กับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือ หรือผู้อำนวยการงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์กับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึง ปัญหาของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ในเขตภาคเหนือ เป็นข้อมูลให้กับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงปัญหาของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนเพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งเป็นข้อมูลให้ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนทราบถึงปัญหาและนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางประกอบในการวางแผนงานการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์